

Research Article

Submission Date

11 / 06 / 2023

Admission Date

29 / 07 / 2023

Van 15 Temmuz Şehitler Parkının Donatı Elemanlarının Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi

Examination of the Urban Furniture Elements of Van 15 Temmuz Şehitler Park in terms of Landscape Architecture

Mehmet Bayram KİRAZLI ¹ Feran AŞUR ²

How to Cite:

KİRAZLI, M. B., AŞUR, F., (2023). Examination of The Urban Furniture Elements of Van 15 Temmuz Şehitler Park in Terms of Landscape Architecture. *Journal of Environmental and Natural Studies*, 5(2), 136-149. DOI: <https://doi.org/10.53472/jenas1312973>

ABSTRACT:

Urban green spaces are areas that provide an aesthetic appearance to the city as an important element of welfare, soften the concrete urban texture, clean the city air and where individuals can spend their free time. In this direction, 15 Temmuz Şehitler Park was chosen as the study area, which was established in a central and wide area in the city of Van, has a rich visual landscape due to its location by the lake and attracts great attention from the public. Within the scope of the study, the reinforcement elements of the 15 Temmuz Şehitler Park in Van province were examined in terms of landscape design criteria, and it was aimed to determine their positive and negative aspects and to offer solutions according to the emerging problems. In this context, in the first stage, on-site observations were made by visiting the study area, photographs of the reinforcement elements were taken, and measurements were made in order to reveal whether they comply with the standards. In the second stage, the study area was examined with the land observation chart prepared within the scope of the landscape architecture criteria (aesthetics, functionality, material structure used, urban identity and harmony with its environment). According to the findings of the study, it was determined that the sitting units, foams, plastic objects and sculptures from the park in terms of landscape architecture have very weak visuals in terms of aesthetics, while the lighting elements have more aesthetically compatible visuals. In line with the results obtained from the study, the extent to which the reinforcement elements comply with the landscape architecture criteria was interpreted and suggestions were made for the parks to be built in the cities in line with the evaluations. It was thought that these suggestions could set an example for other similar parks.

KEYWORD: *Open Green Areas, Urban Furniture Elements, Landscape Design Criteria, Van 15 Temmuz Şehitler Park*

Öz:

Kentsel yeşil alanlar, refahın önemli bir unsuru olarak kente estetik bir görünüm kazandıran, betonlaşmış kent dokusunu yumuşatan, kent havasını temizleyen ve bireylerin serbest zamanlarını değerlendirebilecekleri alanlardır. Bu doğrultuda çalışma alanı olarak Van kentinde merkezi bir yerde ve geniş alanda kurulmuş, göl kenarındaki konumu itibarıyla zengin bir görsel peyzaja sahip olan ve halk tarafından yoğun ilgi gören 15 Temmuz Şehitler Parkı seçilmiştir. Çalışma kapsamında, Van ilinde yer alan 15 Temmuz Şehitler Parkı'nın donatı elemanları peyzaj tasarım kriterleri yönünden incelenerek olumlu ve olumsuz yönlerinin belirlenip ortaya çıkan problemlere göre çözüm önerileri sunmak amaçlanmıştır. Bu bağlamda ilk aşamada çalışma alanı gezilerek yerinde gözlemler yapılmış, donatı elemanlarının fotoğrafları çekilerek standartlara uygun olup olmadığının ortaya konabilmesi amacıyla ölçümleri yapılmıştır. İkinci aşamada belirlenen peyzaj mimarlığı kriterleri (estetiklik, işlevsellik, kullanılan malzeme yapısı, kent kimliği ve çevresi ile olan uyum) kapsamında hazırlanan arazi gözlem çizelgesi ile çalışma alanı incelenmiştir. Çalışma bulgularına göre peyzaj mimarlığı açısından parktaki elemanlardan oturma birimleri, köpüler, Plastik objeler ve heykellerin estetik açıdan çok

¹ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, e-mail, mehmet030215@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-0349-3072>

² **Corresponding Author:** Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, e-mail, feranasur@yyu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9480-5536>

zayıf görsellere sahipken, aydınlatma elemanları estetik açıdan daha uyumlu görsellere sahip oldukları tespit edilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda donatı elemanlarının peyzaj mimarlığı kriterlerine ne derece uygun olduğu yorumlanmış ve değerlendirmeler doğrultusunda kentlerde yapılacak olan parklar için öneriler getirilmiştir. Bu önerilerin benzerlik taşıyan diğer parklar için de örnek teşkil edebileceği düşünülmüştür.

Anahtar kelimeler: Açık Yeşil Alanlar, Kentsel Donatı Elemanları, Peyzaj Tasarım Kriterleri, Van 15 Temmuz Şehitler Parkı

GİRİŞ:

Kentler, geçmişten günümüze kadar insanların sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılayan ve sürekli gelişen alanlar olup içinde yaşayan toplumun farklılıklarına göre oluşan yapıları ve kimliği ile birbirlerinden ayırt edici şekilde gelişmeye devam etmektedir (Özer ve ark., 2010). Günümüzde yoğun bir şekilde devam eden kentleşme sorunu insanların temiz ve rahat nefes almalarını sağlayan parkların gerekliliğini arttırmıştır. İnsanların da etkisiyle birlikte değişmekte olan bu kentsel alanlar insanların sosyo-kültürel anlamda serbest zamanını geçirmek isteyecekleri kentsel yeşil alanlara olan ihtiyacının artmasını da beraberinde getirmiştir (Aksoy, 2021). Kentsel açık yeşil alanlar bir şehrin uygarlık derecesini, yaşam kalitesini ve sürdürülebilir kalkınma yeteneğini ölçmek için önemli bir husus haline gelmiştir (Tian ve ark. 2014 ; Bertram ve Rehdanz, 2015). Bu alanlar kent ekolojisinde, peyzajında ve sakinlerinin boş zamanlarında olumlu bir rol oynamaktadırlar (Benedict ve McMahon, 2012).

Açık ve Yeşil Alanlar

Kentsel açık ve yeşil alanlar kente estetik bir görünüm kazandıran, betonlaşmış kent dokusunu yumuşatan, kent havasını temizleyen ve bireylerin serbest zaman aktivitelerine imkân oluşturan (Veitch ve ark., 2012;) toplumun psikolojik refahına katkı sağlayan temel bir ihtiyaç olarak değerlendirilmektedir (Wang ve ark., 2015; Hughey ve ark., 2016; Doğruyol ve Şişman, 2021). Özbilen (1991)'e göre, açık alan kavramı, kent dokusunun en temel unsurlarından biri olarak ulaşım alanları ve mimari yapılar dışındaki açık alanlar veya boş alanlar şeklinde tanımlanmaktadır (Önder ve Polat, 2012). Kent içinde ve yakın çevresinde yer alan rekreasyon alanları, hidroloji ve peyzaj gibi fonksiyonları olan korular, ormanlar, çeşitli işlevler ve büyüklükteki parklar, refüjlar, mezarlık alanları ve bina bahçeleri gibi elemanlardan oluşan alanlar ise yeşil alanlardır (Pamay, 1978). Önder (1997)'e göre Kullanım durumlarına göre kentsel açık-yeşil alanlar 3 temel grup altında toplanabilmektedir

- **Kamusal Açık Yeşil Alanlar**, toplumun faydalandığı, bütün rekreasyonel gereksinimlerini karşılandığı kamusal (Kent ve mahalle parkları, kent ormanları, koruluklar, botanik bahçeleri, hayvanat bahçeleri, mezarlıklar, fuar ve sergi alanları gibi) alanlardır.
- **Yarı-Özel Açık Yeşil Alanlar**, genelde toplumun tümüyle faydalanamadığı, ancak kurum ve kuruluşların çalışanları, ailesi veya belirli bir kesim tarafından belli koşullarda kullanımına açık (kamu kurum ve kuruluşlar, okullar, askeri alanlar, fabrika bahçeleri gibi) alanlardır.
- **Özel Açık Yeşil Alanlar**, özel mülkiyetli konut veya toplu konutlar gibi sahipleri tarafından kullanılan alanlardır.

Literatür çalışmaları açık yeşil alanların “doğal yeşil alan” ve “kentsel bitki örtüsü şeklinde yeşil alan” olmak üzere iki şekilde tanımlandığını göstermektedir (Taylor ve Hochuli, 2017). Lachowycz ve Jones (2013)'e göre yeşil alanlar; doğal bitki örtüsüne sahip, herkesin ulaşabileceği alanları ve kentsel alanlarda yer alan parklar gibi yapıları çevre özellikleri taşıyan alanlarla birlikte doğa rezervleri ve ormanlık alanları da dahil olmak üzere daha az yönetilen alanları içerebilmektedir. Yasal mevzuatta ise yeşil alanlar; park, çocuk bahçesi, rekreasyon alanı, oyun alanı, meydan gibi açık ve yeşil alanlar şeklinde tanımlanmıştır (Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği, (MPYY), 2014- Md5.). Başka bir yönetmelikte ise Yeşil alanlar: Toplumun faydalanması için rekreasyon ve rekreatif alanları, oyun ve çocuk bahçesi, dinlenme, gezinti, piknik, eğlence alanlarının toplamıdır. Yeşil alan kavramı ise; parklar, rekreasyon ve piknik alanları, çocuk bahçeleri ve millet bahçeleri şeklinde kategorize edilmiştir (Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği, (PAİY), 2017-Md4.).

Kentsel Donatı Elemanları

İnsanların serbest zamanlarını en iyi şekilde geçirebilmelerini sağlayan bu parkların tasarımı en iyi şekilde yapılmalı ve bireylere doğal aratmayan bir açık yeşil alan tasarlanmalıdır. Tasarlanan bu açık-yeşil alanlar farklı işlev ve amaçlarıyla yaşam kalitesini arttırmaya yardımcı olan kent mobilyalarıyla oluşturulmalıdır (Nasution ve Zahrah, 2012; Aksoy, 2021). Yaşam alanlarını daha konforlu ve kullanışlı hale getiren kent mobilyaları toplumsal yaşamın en önemli parçasıdır (Akpınar Külekçi, 2018). Peyzaj mimarlığı açısından mekanla birleşerek tasarlanan bir kent mobilyasını kentin dokusu, mobilyanın işlevselliği ve estetiğini ele alarak tasarlamak en az yeni bir mekan yaratmak kadar önem taşımaktadır (Chiesura, 2004). Parklarda kullanılan donatıların işlevselliğin sağlanmasındaki en önemli nokta, donatı elemanının tasarımı yapılırken uyulması gereken ölçülerdir (Yuca, 2022). Morfolojik doğası gereği insanların birbirinden ayrı vücut tiplerine sahip oldukları bilinmektedir. Antropometri bilimi ve peyzaj mimarlığı birleşerek insanların vücut ölçülerinin belirlenerek tasarlanacak olan donatı elemanlarında kullanılmasını sağlamışlardır. İnsanlara uygun alanlarla donatı elemanlarının tasarlanmasında peyzaj mimarlığı meslek disiplinin önemi artmaktadır (Güleç, 2006). Bununla birlikte toplum için oluşturulan mekanlarda kullanılacak olan donatı elemanları tasarlanırken antropometri bilimi peyzaj mimarlığı ile bir bütün olarak

işlevsel, özgün, estetik ve ergonomik donatı elemanları ortaya çıkarmışlardır ve mekanın amacına yönelik donatı elemanları tasarlanmasına imkan sunmuşlardır. Bunun sonucunda oluşturulan mekanlarda kullanılacak olan donatı elemanları işlevsel, estetik açıdan insanların gereksinimlerini karşılayabilmesi, donatılarda kullanılan malzemenin uygun olması, kent kimliğine katkı sağlaması ve çevreyle uyumlu olması gerektiği bilinci oluşmaya başlamıştır (Akpınar Külekçi, 2018; Yuca, 2022; Aşur ve ark., 2022).

Kullanım olanaklarına göre kent mobilyaları aşağıdaki gibi 4 sınıfa ayrılabilir (Güremen, 2011):

- Geçici kullanımlar için kent mobilyaları,
- Süreli kullanımlar için kent mobilyaları,
- İşlevsel kullanımlar için kent mobilyaları,
- Yan kullanımlar için kent mobilyaları,

Bunun dışında kentsel açık alanlarda kullanılan kentsel donatı elemanlarının kullanım alanları, işlevlerine, yapı malzemelerine göre aşağıdaki şekilde gruplandırmak mümkündür (Güney ve ark., 1996; Bayazıt ve Kısakürek, 2020):

- Zemin kaplamaları (granit, beton vb.)
- Oturma birimleri (pergolalar, banklar, kamelyalar vb.)
- Aydınlatma elemanları (oturma alanı ve yol aydınlatmaları)
- İşaret ve bilgi levhaları (yön ve bilgilendirme levhaları)
- Su ögesi (havuz, çeşme vb.)
- Diğer öğeler (çöp kovaları, plastik objeler, heykeller vb.)

Kentsel donatı elemanlarının tasarlanmasında üzerinde durulması gereken en önemli noktalar estetik ve ergonomik olmalarıdır. Bu kapsamda kentsel donatı elemanlarının tasarlanmasında ölçülere ve kullanılan malzemeye dikkat edilerek işlevselliğinin yüksek olmasına dikkat edilmelidir (Pekin ve Timur, 2008). Ergonomik tasarım, uygun performansla birlikte insan güvenliği ve rahatlığı da dikkate alınmalıdır. Ergonomik çalışmalar koruma, insan hareketlerini anlayabilme, kaza analizi ve kavramsal fonksiyonellik çalışmalarını kapsamalıdır (Wolf, 2003). Değişik donatı elemanlarının standart ölçü ve nitelikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Değişik donatı elemanlarının standart ölçü ve nitelikleri (Neufert, 1978).

Elemanlar	Standart Ölçüleri				Nitelikleri
Oturma Elemanları	En az yükseklik	En çok yükseklik	Arkalık Tek- Çift Kişilik banklar		Bank yaslanma yeri yerden yüksekliği 75-90 cm. olmalı, hava şartlarına, vandalizme ve paslanmaya dayanıklı materyallerden yapılmalıdır. Oturma yüzeyi ile arkalığın yaptığı açı 105° olmalıdır.
	37,82cm(+2tolerans)	40 cm	55 Cm 115 cm		
Merdiven	Basgıç	Riht / Genişlik	Tek-Çift kişilik		Zemin kaplama materyali; takılma riski yaratmayan, kaygan olmayan, opak, rahat yürüyüş sağlayacak özellikte olmalıdır.
	30 cm	16 cm	76 -125 cm		
Pergola-Kameriye	250-300 cm yükseklikte, Asgari 2 m, azami 12 m genişlikte inşa edilebilir.				Branda, ahşap, bamboo, çelik konstrüksiyonlu, su, güneş ışınları geçirmez malzemeden yapılabilir
Çöp Kutusu.	60-100 cm yükseklikte olmalıdır.				Çöp kutusu tasarımında, kutu çöpü muhafaza etmekle kalmamalı, koruma da sağlamalıdır. Su geçirmez yapıda, yeterli büyüklükte, çöplerin uçmasını engelleyen özellikte, yanmaz ve dış şartlara dayanıklı olmalıdır.
Aydınlatma Elemanı	Yaya yolları	Sokaklar	Caddeler	Anayol	Optimum konum, görsel erişimi sağlayacak aydınlık düzeyine sahip, iklim şartlarına uyumlu, dayanıklı cam, sac, alüminyum, galvanize, beton, ve çelik gibi materyallerden olmalıdır. Park bahçelerde yüksek aydınlatma elemanı max. yük.240 cm ve alçak aydınlatma elemanı max. yük. 100 cm’dir.
	13-4 m	4,5-6 m	7,5-9 m	10-12 m	
Döşeme Elemanları	Güvenilir, rahat yürümeye uygun olmalıdır. Yerleştirilen taş plaklar arasında bırakılan boşluklar ergonomik ölçülerde yapılmalıdır.				Döşeme materyalinin seçimini etkileyen öğelerin başında, döşenecek alanın fonksiyonu, iklim, güvenlik, dayanıklılık, trafik, maliyet, ve yerel şartlar gelmektedir. Döşeme unsurları çizgi, form, doku, renk özellikleri göz önüne alınmalıdır.
İşaret ve Yönlendirme Levhası	Ortalama yükseklik değeri 160 cm olmalıdır. Panolar, Yayalar için ayakta duran bir insanın göz hizasına uygun yerleştirilmelidir.				İşaret ve yönlendirici levhaları arasında amaca uygun form ve renk farklılıkları olmalıdır. Yeterli uzaklıktan görülebilecek oto ve yaya için tehlike yaratmayacak şekilde dizayn edilmelidir.

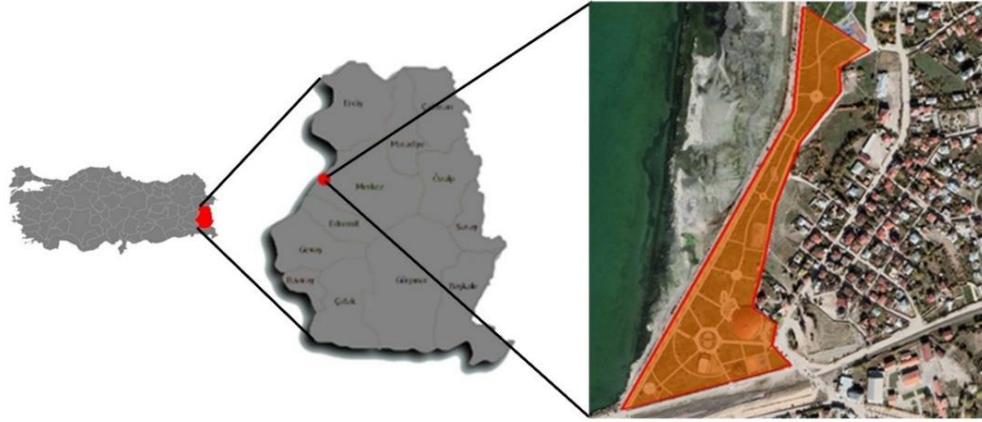
Çalışmada Van 15 Temmuz Şehitler Parkı’nda kullanılan kent mobilyalarının; kentin kimliğine uygunluğu, çevreye uyumu, işlevselliği ve son olarak estetik açıdan uyumuna değinilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda donatı elemanlarının peyzaj

mimarlığı kriterlerine uygunluğu yorumlanmış ve değerlendirmeler doğrultusunda kentlerde yapılacak olan parklar için öneriler getirilmiştir.

1.MATERYAL VE YÖNTEM

1.1. Materyal

Bu çalışmanın ana materyali olan Van 15 Temmuz Şehitler Parkı, Doğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan Van kentinin Tuşba ilçesinde bulunmaktadır. Van ili, kuzeyinde Ağrı, doğusunda İran, batısında Van Gölü, güneyinde ise Hakkari ve Şırnak illeriyle çevrilidir. Van Doğu Anadolu Bölgesi'nin doğusunda bulunmakta olup e 42° 44' doğu boylamları 37° 39' kuzey enlemlerinde yer almaktadır (Şekil 1). İl toprakları 19.069 km karedir (Anonim, 2022). Çalışmanın konusu olan 15 Temmuz Şehitler Parkı Van ilinin Van Gölü kıyısında yer alıp büyüklüğü 75.915 m² dir. Bu park alanının seçiminde; göl kıyısında yer alması, ulaşım ve erişimi şehir merkezinden ve İskele Mahallesi'nden çok kolay bir yerde konumlandırılması, özellikle yaz aylarında ve tatil günlerinde rekreasyon ihtiyacını karşılayabilen ve halk tarafından yoğun ilgi görmesi kriterler etkili olmuştur.

Şekil 1. Çalışma Alanının Konumu

1.2.Yöntem

Çalışma konusu ile ilgili ele alınması gereken rekreasyon alanı yukarıda açıklanan kriterlere dayanarak seçildikten sonra konu ve alan ile ilgili literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Çalışma alanı olarak belirlenen parkta bulunan donatı elemanlarının yerinde tespiti, gözlem ve incelenmesi yapılmıştır. Daha sonra bulunan donatı elemanları kategorize edilerek fotoğrafları çekilmiş, elemanların en, boy, yükseklik gibi ölçüleri alınarak not edilmiştir. Çalışma alanında bu donatı elemanlarının peyzaj mimarlığı kriterlerine uygun olup olmadığı belirlenmesi için yapılan literatür çalışmasında bulunan kriterlere göre bir kaynak oluşturulup bu kriterlerin neler olduğu irdelenmiştir. Çalışmada donatı elemanlarının antropometri bilimi ve peyzaj mimarlığı standartlarına göre olması gereken ölçüler verilmiştir. Neufert (1978) ve TSE (2012)'de belirtilen standart ölçüler dikkate alınarak alandaki donatı elemanları standartlara uygunluğu belirlenmiştir. Gruplara ayrılan donatı elemanları fotoğraflanmış ve özellikleri verilerek çizelge oluşturulmuştur. Oluşturulan çizelgede donatı elemanlarının mevcut ölçü ve görünümleri belirtilerek kullanılan malzemeler, peyzaj mimarlığı kriterlerine uygunluğu, işlevsellik ve estetik açıdan değerlendirmesi yapılmıştır. Bu değerlendirmeler doğrultusunda ileride yapılacak olan, özellikle Van kentinde yapılacak olan parklar için de geçerli olabilen öneriler getirilmiştir.

2. BULGULAR VE TARTIŞMA

Van kentinin Tuşba ilçesi, İskele Mahallesi sınırları içerisinde Van Gölü kıyısında yer alan 15 Temmuz Şehitler Parkı (Şekil 2) Beşyol-İskele Caddesi ulaşım hattı güzergahında, Van Feribot İskelesi, Van Gölü Lunaparkı, Tuşba Kordon Boyu arasında yer almaktadır.

Şekil 2. Van 15 Temmuz Şehitler Parkı genel görüntüsü (Anonim, 2023)

Çalışmada ele alınan park çocukların oyun ihtiyacını, gençlerin spor alanı ihtiyacını, 500 kişilik kapasiteye sahip amfi ve 700 metre uzunluğunda yürüyüş yolu gibi fonksiyonları ile kentlilerin çeşitli rekreasyon ihtiyaçlarını giderebilmektedir. Bu park tek parçadan oluşmakta, ancak alan değerlendirildiğinde kullanım yoğunluğu açısından çok yoğunlukta ve az yoğunlukta olmak üzere iki işleve sahip olduğu gözlemlenmiştir. Alanın 1. kısmında oturma alanları, kafe, havuzlar ve amfi ile yoğun bir kullanım alanı oluşturulmuştur. İkinci kısmın ise daha az donatı elemanlarını içerdiği ve bu nedenle de daha az işlevsel olduğundan daha sakin olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu parkta yer alan donatı elemanlarının gruplara ayrılarak özellikleri aşağıda yer almaktadır:

Oturma Birimleri: Oturma birimleri en az 37,82 cm yükseklik değerine, en çok 40 cm yüksekliğe sahip olacak şekilde tasarlanmalıdır. Oturma bölümünün ölçüleri en az 38,70 cm, en fazla 43,36 cm yükseklik değerine sahip olmalıdır. Sırt desteği; tek kişilik oturma birimi ise minimum 55 cm, iki kişilik bir oturma birimi ise minimum 115 cm genişliğe sahip olmalıdır. Oturma bölümü ile sırt yaslanmanın açısı ise 105° olacak şekilde tasarlanmalıdır (Gülgün ve Türkyılmaz, 2001; Uzun, 2002). Tanrıverdi (1987)'e göre pergolalar genel olarak sade ve karmaşık olmayan bir yapıya sahiptir. Pergolalar dikey sütunlar üzerine yatay şekilde birleştirilmiş kirişler ve bu kirişler üzerinde dikey bir şekilde dizilmiş latalardan oluşan gölge sağlayan bir donatı elemanıdır. Aşgari yükseklikleri minimum 2,25 m, normal yükseklikleri 3-3,5 m civarında değişmektedir. Yapılan çalışmada elde edilen verilere göre parkta kullanılan oturma birimleri bu tasarım ilkelerine dikkat edilmeden planlanmış ve uygulanmıştır (Tablo2).

Tablo 2. Parkta bulunan oturma birimlerinin özellikleri

Oturma Birimleri	Ölçüler	Kullanılan Malzeme	İşlevsellik	Estetiklik	Değerlendirme
	Yükseklik: 44 cm Sırt Yaslama: 30 cm Oturma Eni: 38cm Uzunluk: 148cm	Ahşap, Metal	İşlevsel	Zayıf	Standart mobilya tasarımı kullanılmış, bulunduğu kentin kimliğini yansıtmamaktadır.
	Yükseklik: 45cm Sırt Yaslama: 35cm Oturma Eni: 28cm	Ahşap	İşlevsiz	Zayıf	Gölge açısından yetersiz kullanım amacını yansıtmıyor Oturma yerinin eni yetersizdir.
	Yükseklik: 50cm Sırt Yaslama: 50cm Oturma Eni: 40cm Uzunluk: 590cm	Ahşap	İşlevsel	Zayıf	Kullanışlı alanda bulunan havuz etrafına konumlanan Kent kimliği ile bağlantısızdır.

	Yükseklik: 50cm Sırt Yaslama: 45cm Oturma Eni: 40cm Uzunluk: 235cm	Ahşap	İşlevsel	Zayıf	Kullanım amacına uygun fakat kent kimliği ile bağlantısı zayıftır.
	Yükseklik: 45cm Sırt Yaslama: 34cm Oturma Eni: 34cm Ara Mesafe: 50cm Masa Yüksekliği: 85cm	Ahşap	İşlevsel	Orta	Kullanım amacına uygun, ara mesafesi uzun tasarımı dikkat çekicidir.
	Yükseklik: 50cm Sırt Yaslama: 33cm Oturma Eni: 40cm Uzunluk: 190cm Masa Yüksekliği: 90cm	Ahşap, Metal	İşlevsel	İyi	Gölge ihtiyacını karşılıyor, uzunluk ve yüksekliği ideal bir ölçüdedir.
	Yükseklik: 55cm Sırt Yaslama: - Oturma Eni: 30cm	Ahşap, Beton	İşlevsiz	Zayıf	Sırt desteği bulunmayan uzun kullanımlara uygun değildir. Yüksekliğini n kullanım açısından işlevsel olduğu görülmektedir.

Çöp Kutuları: Uzun (2002)'e göre; çöp kutuları 60 ile 100 cm arasında değişen yükseklik ölçülerinde tasarlanmalıdır. Çöp kutularının kapak formu, mekândaki bu donatı elemanının kullanımına sorun oluşturmayacak şekilde tasarlanmalıdır. Parkta yapılan çalışmada çöp kutularından alınan ölçüler bağlamında çöp kutularının bu ilkelere uygun bir şekilde tasarlandığı ortaya çıkmaktadır (Tablo 3).

Tablo 3. Parkta bulunan çöp kutuları birimlerinin özellikleri

Çöp Kutuları	Ölçüler	Kullanılan Malzeme	İşlevsellik	Estetiklik	Değerlendirme
	Yükseklik: 100cm En: 50cm	Beton, Metal	İşlevsel	İyi	Kullanılan beton malzeme farklılık katmış, diğer donatı elemanları ile uyumsuz, ağzı kapalı kutu kullanımı yağmur, karların kutu içine girişini engellemektedir.
	Yükseklik: 100cm En: 50cm	Metal	İşlevsel	Zayıf	Standart bir çöp kutusu tasarımı diğer donatı elemanlarıyla uyum sağlamayıp ağzı kapalı kutu kullanımı yağmur, karların kutu içine girişini engellemektedir.
	Yükseklik: 230cm En: 525cm	Metal	İşlevsel	Zayıf	Alanda çok fazla yer kaplayarak giriş ve ana aksa yakın konumlandırılmış çok fazla dikkat çekmektedir.

Aydınlatma Elemanları: Aydınlatma elemanlarının yaya kullanımlarının olduğu alanlarda 300–400 cm yüksekliğinde, sokaklarda 400–600 cm yüksekliğinde, caddelerde 750–900 cm yüksekliğinde ve anayollarda ise 10 ila 12 m arasında olmalıdır. Park ve bahçelerde tasarlanan alçak aydınlatmalar mekanlarda maksimum yüksekliği 100 cm, yüksek ölçüde kullanılacak aydınlatma elemanının maksimum yüksekliği ise 240 cm olmalıdır. Aydınlatma elemanı mekanı en iyi şekilde aydınlatabilecek konuma sahip olmalıdır (Şerefhanoglu, 1991; Uzun, 2002). Çalışmada incelenen aydınlatma elemanlarının bu standartlara uygun tasarlandığı ortaya çıkmaktadır (Tablo 4).

Tablo 4. Parkta bulunan aydınlatma elemanlarının özellikleri

Aydınlatma Elemanları	Ölçüler	Kullanılan Malzeme	İşlevsellik	Estetiklik	Değerlendirme
	Yükseklik: 400cm	Metal	İşlevsel	Orta	Çift yönlü aydınlatma tasarımı kullanışlılık sağlamış ve alana görüntü bakımından uyum göstermiştir. Ana aks etrafında kullanılmıştır.
	Yükseklik: 400cm	Metal	İşlevsel	İyi	Sahil boyunca çift taraflı yürüme yollarına yüksek aydınlatmalar, Oturma bandına ise kısa aydınlatmalar kullanılmıştır. Malzemesi standart bir malzemedir.
	Yükseklik: 450cm	Metal	İşlevsel	İyi	Standart aydınlatma elemanı tasarımında kullanılmıştır, ara yollarda konumlandırılmıştır.

Çocuk Oyun Alanları: Kentsel yeşil alanlarda çocuk oyun alanları oluşturulurken kullanılan malzemenin darbelere ve sıcaklığa karşı dayanıklı olmasına dikkat edilmesi gerekir. Oyun alanlarının konumlandığı alanın döşemesi yumuşak zemin şeklinde tasarlanmalıdır. Çünkü çocukların düşme durumlarına bağlı olarak yaralanma riskleri çok fazla olabilmektedir. Ayrıca alanın etrafında kullanılacak olan bitkisel materyal seçilirken dikenli, zehirli ve çocukların tırmanabileceği bir ağaçsa çok yüksek olmamasına dikkat edilmesi gerekir (Tablo 5).

Tablo 5. Parkta bulunan çocuk oyun alanlarının özellikleri

Çocuk Oyun Alanları	Ölçüler	Kullanılan Malzeme	İşlevsellik	Estetiklik	Değerlendirme
	1125 m ² alan üzerine kurulu	Metal, Plastik	İşlevsel	İyi	Standart fabrika ölçüleri ile tasarlanmış çocuklar için kullanışlı ve uygun zemin döşemesi yumuşak yer döşemesi kullanılmıştır.
	280 m ² alan üzerine kurulu	Metal, Plastik	İşlevsel	İyi	Ebeveyn takibi için oturma birimi bırakılmış fabrika yapımı, plastik malzemeler kullanılmış zemin döşemesi yumuşak yer döşemesi kullanılmıştır.

	273 m ² alan üzerine kurulu	Metal, Plastik	İşlevsel	İyi	Metal malzeme kullanılmış yetişkin kullanımı için ayarlanmış ölçüler kullanılmış zemin döşemesi yumuşak yer döşemesi kullanılmıştır.
	385 m ² alan üzerine kurulu	Metal, Plastik	İşlevsel	İyi	Zeminde yumuşak yer döşemesi kullanılmış Çocuklar için bir parkur alanı şeklinde tasarlanmış plastik ve metal malzeme kullanılmıştır.

Köprü: Perçin (2012)'e göre yaya köprüleri genişlikleri standartları yayalar için tek yön 90-120 cm çift yön ise 180-215 cm olmalıdır. Alana bakıldığında tasarlanan köprü standartlarının tek yön için büyük ama çift yön için oldukça küçük olduğu görülmektedir. Kullanılan malzeme köprüler için en uygun malzeme olan ahşaptır. Parkın merkezinde estetik ve işlevsel açıdan zayıf kalan bir köprü tasarımı bulunmaktadır, böyle bir donatının merkezi noktaya konumlandırılması parkın tasarımını zayıflatmaktadır (Tablo 6).

Tablo 6. Parkta bulunan köprülerin özellikleri

Köprüler	Ölçüler	Kullanılan Malzeme	İşlevsellik	Estetiklik	Değerlendirme
	Tutunma Yüksekliği: 100cm	Ahşap	İşlevsiz	Zayıf	Alanın girişinin direkt olarak karşısına konumlandırılmış hiçbir işlevi bulunmamaktadır.
	Köprü Genişliği: 130cm	Ahşap	İşlevsiz	Zayıf	Köprü'nün eğimi standartlara uygun, Genişliği tek bir kişilik köprü ölçüsüne göre uzun, çift kişilik köprüye göre kısa tasarlanmıştır.
	Basamak Yüksekliği: 17-26cm, Genişliği: 85-90-100 cm farklılık göstermektedir.	Ahşap	İşlevsiz	Zayıf	Basamaklar birbirinden çok farklı yükseklik ve uzunluğa sahip, orantısız tasarım yapılmıştır.

Su Ögeleri (Havuz, çeşme): İnsanlara görsel ve psikolojik açıdan rahatlama hissi veren su ögeleri, buldukları mekâna hareketlilik ve güzel bir görüntü kazandırmaktadır (Kuter ve Kaya, 2019). Çalışma alanında iki adet su yüzeyi ve bir adet çeşme mevcuttur. Su ögeleri bakımsız ve işlevsellik açısından eksiktir. Zayıf bir estetik yapıya sahiptir. Mekanın içinde tasarlanacak olan çeşmelerin su içme alanları 85-95 cm arasında tasarlanmalıdır (Tablo 7). Çeşmelerin alt kısımları, tekerlekli sandalye kullanıcılarına zorluk çıkarmayacak şekilde, yüksekliği 68 cm, eni 43 cm şeklinde olmalıdır (Anonim, 2011).

Tablo 7. Parkta bulunan havuz ve çeşme özellikleri

Havuz ve Çeşme	Ölçüler	Kullanılan Malzeme	İşlevsellik	Estetiklik	Değerlendirme
	35 m yarı çapında tasarlanmıştır.	Beton	İşlevsel	Orta	Ana girişte yapılmış havuz bir su gösterisi sergilemekte, kullanılan malzemem mekanda çok fazla betonlaşma algısı yaratmıştır.

	Yükseklik: 90 cm	Mermer kaplama	İşlevsel	Zayıf	Kullanılan malzeme kalite bakımından iyi, estetiklik açısından olumsuz görüntülü ve genel bakımları yapılmamıştır.

Yollar ve Zemin Döşemeleri: Mekanın içindeki yolların başlangıç ve bitiş noktaları açık olmalıdır. Yolun alandaki yerleri tehlikeli ya da tenha olmaması gerekir (Tanrıverdi, 1987). Mekanın içerisindeki yolların uzunluğuna eğimi en çok %4, genişliğine eğimi %2 olmalıdır. Yolun genişliği tek kişilik yollarda en az 40- 80 cm ve dört kişilik yollarda en fazla 180-220 cm olacak şekilde tasarlanmalıdır. Ana hat üstünde dinlenme alanları her 100 m'de bir konumlandırılmalıdır (Anonim, 2011). Zemin döşemeleri kullanılırken renk, form ve ölçülere dikkat etmek gerekir. Döşemeler ile sıradan yapı modellerinden ayırt edici özellikler ile alanın canlılık fonksiyonu artırılmalıdır. Döşemelerin farklılıkları ile kullanıcılar mekanlar arasında geçiş yaptıklarını hissetmelidir (Erdem, 1995). Kullanılacak döşemelerde parlama, yağmur ve kar sonrası kaygan yapıda olabilecek malzemeler kullanılmamalıdır. Parklarda kullanılacak döşeme malzemelerinde, sağlamlık, dayanıklılık, bakım kolaylığı ve güvenlik gibi özelliklere dikkat edilmesi gerekmektedir. Parkta yapılan incelemelerden yola çıkıldığında ise zemin ve yol döşemelerinin bu kriterlere uygun seçilmediği ve taşların aralarının çok geniş olduğu tespit edilmiştir (Tablo 8).

Tablo 8. Parkta bulunan yol ve zemin döşemeleri özellikleri

Zemin Döşemeleri	Ölçüler	Kullanılan Malzeme	İşlevsellik	Estetiklik	Değerlendirme
	Yol Genişliği: 550 cm	Granit Döşeme	İşlevsiz	İyi	Döşeme ile oluşturulan desen güzel ama taşların bağlantısı hatalı topuklu ayakkabı ile yürümeyi zorlaştırabilir.
	Yol Genişliği: 350 cm + 225 cm	Granit Döşeme	İşlevsiz	Zayıf	Yapılmaya çalışılan desen çok karmaşık taşların bağlantıları hatalıdır.
	Yol Genişliği: 160 cm	Parke Döşeme	İşlevsiz	Zayıf	Bağlantı hataları tespit edilip, görsel açıdan olumsuz etkilere sahiptir.
	Yol Genişliği: Yürüme yolu 580 cm Bisiklet yolu 430 cm	Dökme Beton	İşlevsel	Zayıf	Bisiklet ve yürüme yolu kıyı şeridi boyunca beton kullanılmıştır. Kırılmaların meydana gelmemesi için beton araları 5'er m arayla kesilmiştir.
	Yol Genişliği: 10 m	Granit Döşeme	İşlevsiz	Orta	Dairesel formda tasarlanmış, Van kimliğini yansıtan desen kullanılmış, taş döşemesi fazla aralıklı yapılmıştır.
	Yol Genişliği: 10 m	Granit Döşeme	İşlevsiz	İyi	Van kendisini simgelemek amacıyla kullanılmış desen çalışması pek başarılı değildir.

Bilgi Levhaları, Plastik Objeler ve Heykeller: Alpagut (2005)'e göre; yönlendirme levhalarının yüksekliği; 210 – 250 cm civarında tasarlanmalıdır. Bu bilgi ve yön levhaların görseline uygun şekilde yerleştirilmelidir. Yön levhaları için kullanılan materyalin kentin estetik yapısını bozmasına önem verilmelidir. Elde edilen ölçümler sonucunda alanda bulunan bilgilendirme levhalarının bazıları bu standartlara uygunken bazıları çok fazla uzunlukta olup mekanın estetiğini bozmaktadır (Tablo 9).

Tablo 9. Parkta bulunan bilgi levhaları, plastik objeler ve heykellerin özellikleri

Plastik objeler	Ölçüler	Kullanılan Malzeme	İşlevsellik	Estetiklik	Değerlendirme
	Yükseklik:250cm, 320cm En:120cm, 100cm	Metal	İşlevsel	Zayıf	Bilgilendirme ve yön gösterme amacıyla yapılmış işlevini yerine getiriyor fakat kentin kimliğini yansıtmamaktadır.
	Yükseklik:320cm En:120cm	Metal	İşlevsel	Zayıf	İşlevsel fakat görüntü ve boyut açısından büyük bir park girişi için dikkatleri üzerine çekip, parkın diğer kısımları gölgesinde kalmaktadır.
	Yükseklik:230cm En: 170cm	Metal	İşlevsel	Zayıf	Parkin içerisinde yönlendirme amacıyla kullanılmış kentin dokusunu ve kimliğini pek fazla yansıtmamaktadır.
	Yükseklik: 350cm	Mermer, Taş	İşlevsel	Orta	Kentin kimliğini ön plana çıkartmış ve işçiliği güzel Van kentinin sahip olduğu inci kefalı balığını vurgulu bir biçimde anlatan bir heykel.
	Yükseklik:400cm	Taş	İşlevsel	Orta	Van Kedisi heykeli kullanılmış kentin kimliğini iyi yansıtmış etrafında bulunan oturma alanı insanlara dinlenme alanı sağlamıştır.
	Yükseklik:200cm	Metal	İşlevsiz	Zayıf	Kentin kimliği ile hiçbir bağlantısı olmayan bir obje parkın göle bakan manzara yönünde kullanılması manzarayı olumsuz etkilemiştir.
	Yükseklik:200cm	Metal	İşlevsiz	Zayıf	Kentin kimliği ile bağlantısı olmayan parkın göle bakan manzara yönünde kullanılması manzarayı olumsuz etkilemiştir.
	Yükseklik:250cm	Metal	İşlevsiz	Zayıf	Kentin kimliği ile bağlantısı olmayan obje parkın göle bakan manzara yönünde kullanılması manzarayı olumsuz etkilemiştir.

Yapılan bu çalışmada parkta bulunan donatı elemanlarının genel olarak işlevsellik açısından daha uygun ancak estetik açıdan daha zayıf oldukları ortaya çıkmıştır. Çocuk oyun alanlarının tasarımı hem estetik hem işlevsellik açısından diğerlerine nazaran daha başarılı oldukları görülmektedir. Peyzaj mimarlığı açısından bu elemanlardan özellikle üç grup olan oturma birimleri, köprüler, Plastik objeler ve heykellerin estetik açıdan çok zayıf görsellere sahipken, aydınlatma elemanları estetik açıdan daha uyumlu görsellere sahip oldukları tespit edilmiştir. Bununla birlikte zemin döşemelerinin yapım ve tasarımında her ne kadar estetik olmasına özen gösterilmişse de işlevsellik açısından başarılı olmadığı ortaya çıkmıştır. Köprüler ise hem estetik hem işlevsel açıdan başarısız görülmektedir. Genel olarak bu elemanların iyileştirmesinde bölgenin ekeolojik koşulları dikkate alınarak kentin kimliği ve alanın kıyıda bulunma özelliği doğrultusunda hareket edilmelidir. Tanrıverdi, (1987) amacı olmayan ve alanla uyumu olmayan donatı elemanları mekanın estetik değerini azaltmasını vurgulamıştır. Bu nedenle mekanları ya da kentin kültürel anlamını temsil eden donatı elemanlarının kullanımına özen gösterilmesi gerektiğini belirtmiştir. Akyol, (2006) donatıların mekanda konumlanması, nesne ve arka plan arasındaki ilişki önem taşıdığını öne sürerek plastik donatılar ve heykeller tasarımındaki önemli ayrıntıları ve özellikleri ışıklandırma veya bitkisel materyaller aracılığı ile vurgusunu arttırması gerektiğini belirtmiştir.

Donatı elemanlarını içeren Plastik objeler, heykeller, aydınlatma elemanları ve oturma birimleri gibi çeşitli elemanlar işlevselliği ile birlikte tasarlanan mekana estetik ve sanatsal değerler de katan birer görsel unsurlardır. Kullanılan materyalin ölçüleri mekanın boyutlarıyla dengeli bir şekilde konumlanmış ve tasarlanmış olmalıdır. Kullanılacak nesnelere arka planında yoğun olmayan renk çeşitleri ile birleştirilmiş bir kompozisyonda nesnelere vurgu arttırılabilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER:

Kentsel alanlarda yaşayan insanların yaşam kalitelerini yükseltmek amacıyla tasarlanan kent parklarına ihtiyaç duyulmakta ve donatı elemanları bu alanların vazgeçilmez bileşenleri olarak kentlere anlam ve işlev kazandırmaktadır. Yeni kurulacak olan kent parkları için donatı elemanlarının tasarlanması ve uygulanmasında işlevsellik ve estetik kapsamında öncelikle o kentin ekolojik koşulları, kentin kimliği, kurulacak parkın konumu, kentlilerin kullanım ihtiyaçları ve talepleri, önerilecek olan donatı elemanlarının çeşitli teknik ve fiziksel özellikleri, kullanım potansiyeli analizlerinin yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda konuyla ilgili gerektiğinde literatürlere, Neufert (1978) ve TSE (2012) gibi güvenilir kaynaklara başvurmadan kaçınılmamalıdır. Kullanılacak olan donatı elemanlarının yapı malzemelerinin temininde ise yerel materyallerin kullanımı ayrıca bir öneme sahiptir.

Çalışmada Van 15 Temmuz Şehitler Parkı'nda mevcut olan tüm donatı elemanları peyzaj mimarlığı kriterleri açısından incelenmiştir. Bu park kent geneline hitap edecek konumda ve büyüklükte olması ve gölle olan yakın ilişkisinden dolayı bilinen ve önem taşıyan bir parktır. Bu donatı elemanlarından oturma birimleri 2 adet üstü açık 5 adet ise üstü kapalı pergola tarzında kullanılmıştır. Bunların hepsinde ahşap malzeme kullanılmıştır. Banklar kullanım açısından işlevsel olup estetik açıdan yeterli olmamaktadır. Oturma birimleri incelendiğinde standart model olduğu görülmektedir. Çöp kutularında ise iklime uygun modeller kullanılmıştır. Van kenti 9 ay boyunca yağış alan bir iklime sahip olduğundan dolayı çöp kutularının üstünün kapalı olması onları işlevsel bir donatı elemanı yapmıştır. Fakat estetik bakımından fabrikasyon ürünü oldukları için parka ve kentin kimliğine uyumlu olmaması dikkat çekmektedir. Yer döşemesi olarak ise yollarda genelde küp granit ve parke taşları kullanıldığı görülmektedir. Bu kullanılan malzemeler uygulamasında özensiz işçilikle aralarının açık bir şekilde döşendiği ortaya çıkmaktadır. Parkta koşuşturan çocukların bu granit döşemelere takılması öngörülebilir ve bu da bir kazaya sebep olabilir. Bu açıdan yer döşemeleri estetik görünseler de işlevsiz bir tasarımın uygulaması yapılmıştır. Parkta kıyı şeridi boyunca uzanan bisiklet ve yürüme yolu bulunmaktadır. Yol aralarında yürüme ve bisiklet yolunu ayıran ince bir çim şerit tesisinin alanın bitkilendirmesine uygun olmadığı görülmektedir. Çalışma alanında bulunan su yüzeyinde bir adet köprü mevcuttur. Bu köprü girişe yakın ve standartlara uygun olmayan bir tasarıma sahip olup yerden gereksiz bir yüksek konumlandırılmasıyla görsel açıdan olumsuz etki yaratmaktadır. Parkta bir adet amfi alanı bulunmaktadır. Amfinin tasarımı standartlara uygun olup oturma ve basamak aralıkları geniş bir şekilde oluşturulmuştur. Amfinin konumu kuzey yönündedir. Bu da güneşlenme açısından amfinin rahat bir konumda olduğunu göstermektedir.

Yapılan benzer çalışmalarda Karayılmazlar (2017), Kuter ve Kaya (2019), Yazıcı ve Temizel (2020), Ekinci (2022), Yuca (2022) bu çalışmadaki varılan benzer sonuçlara rastlanmıştır. Aslında kentsel donatı elemanların standartlara uyulmaması, kent kimliği ile uyum sağlamamaları ve yetersizliği ile ilgili sonuçlara rastlanmıştır. Bu veriler doğrultusunda standartlara uygun olmayan donatı elemanlarının uygun hale getirilmesi; bu parkın kentte yaşayanların rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayabilen ve sosyal etkileşimlerini destekleyebilen, kalite kriterlerini sağlayabilen güvenilir, daha konforlu ve memnun edici boyutta bir rekreasyon alanının ortaya çıkmasına yardımcı olacaktır. Bu çalışmadan elde edilen verilerin kaliteli açık kamusal alanlar olarak kent parklarını yaratmak isteyen araştırmacılara katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

ETİK STANDARTLAR:

Çıkar Çatışması: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Etik Kurul İzni: Etik Kurul iznine gerek yoktur.

Finansal Destek: Yoktur.

KAYNAKÇA:

- Anonim, (2011). Erişilebilir Şehir Yönetmeliği (Taslak) Proje, Dünya Engelliler Vakfı. İstanbul (Erişim Tarihi: 12.04.2022).
- Anonim, (2022):<https://van.ktb.gov.tr/TR-52093/genel-bilgiler.html> (Erişim Tarihi: 12.03.2022).
- Anonim, (2023): <https://www.vanahsap.com/projelerimiz/15-temmuz-sehitler-parki> (Erişim Tarihi: 06.07.2023).
- Akpınar Külekçi, E. (2018). "Kent Donatı Elemanlarında Özgün Tasarımların Peyzaj Ergonomisi Yaklaşımıyla İrdelenmesi". Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi Araştırma makalesi 3(2):89-109.
- Aksoy, Ö.B. (2021). Cbs Tabanlı Bir Yerleşke Donatı Bilgi Sisteminin (Yedbis) Oluşturulması: Kafkas Üniversitesi Şehitler Yerleşkesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Akyol, E. (2006). Kent mobilyalarının tasarımı ve kullanım süreci. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul.
- Alpagut, Z. (2005). "Kamu Mekanlarında Kent Mobilyalarından Bilgilendirme, Yönlendirme ve İşaretleme Elemanlarının İrdelenmesi: Taksim Örneği". Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İTÜ,
- Aşur, F., Akpınar Kulekci, E., & Perihan, M. (2022). The role of urban landscapes in the formation of urban identity and urban memory relations: the case of Van/Turkey. *Planning Perspectives*, 37(4), 841-857.
- Bayazıt, E., & Kısakürek, Ş. (2020). Kentsel Donatı Elemanlarının Kent Estetiği Açısından Değerlendirilmesi: Kahramanmaraş Örneği, *Turkish Journal of Forest Science*. Kahramanmaraş: 40-59.
- Benedict, M.A. McMahon, E.T. (2012). *Green infrastructure: Linking landscapes and communities*, Island Press.
- Bertram, C., & Rehdanz, K. (2015). The role of urban green space for human well-being, *Ecological Economics*, 120 (12) (2015), pp. 139-152.
- Chiesura, A. (2004). The role of urban parks for the sustainable city. *Landscape Urban Plan*, 68, 129-138. <http://dx.doi.org/10.1016/j.landurbplan.2003.08.003>
- Doğruyol, P. G., Şişman, E. E. (2021). Kentsel yeşil alan sistem kurgulanmasına yönelik bir model önerisi. *Kent Akademisi*, 14(3), 593-615.
- Ekinci, N. (2022). Kentsel donatı elemanlarının yeterlilik düzeylerinin belirlenmesi: " Rize örneği" (Master's thesis, Artvin Çoruh Üniversitesi/Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Erdem, N. (1995). Kentsel donatı elemanları. İstanbul Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi, 45(1-2), 128-133.
- Hughey, S. M., Walsemann, K. M., Child, S., Powers, A., Reed, J. A., & Kaczynski, A. T. (2016). Using an environmental justice approach to examine the relationships between park availability and quality indicators, neighborhood disadvantage, and racial/ethnic composition. *Landscape and Urban Planning*, 148, 159-169.
- Gül, A., Dinç, G., Akın, T. & Koçak, A. İ. (2020). Kentsel açık ve yeşil alanların mevcut yasal durumu ve uygulamadaki sorunlar. *İdealkent*, 11(Kentleşme ve Ekonomi Özel Sayısı), 1281-1312.
- Güney, A., Erdem, Ü., Zafer, B., & Heppcan, Ş. (1996). *Peyzaj Konstrüksiyonu (Donatı Elemanları)* Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları. İzmir.

- Güleç, E. (2006). Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi Kesin Raporu, Anadolu İnsanın Antropometrik Boyutları, Proje No: 20030901018
- Gülgün, B. & Türkyılmaz, B. (2001). Peyzaj Mimarlığında ve İnsan Yaşamında Ergonominin Yeri-Önemi ve Bornova Örneğinde Bir Araştırma. *Ege Üni. Ziraat Fak. Derg.*, 2001, 38 (2-3):127-134.
- Güremen, L. (2011). *Kent Kimliği ve Estetiği Yönüyle Kentsel Donatı Elemanlarının Amasya Kenti Özelinde Araştırılması. EJournal of New World Sciences Academy*, 6(2). Amasya: 254-291.
- Karayılmazlar, A. S. (2017). Kamusal alanların kentsel ergonomi açısından irdelenmesi, Bartın örneği (Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Kuter, N., & Kaya, Z. (2019). Kentsel donatı elemanlarının peyzaj mimarlığı açısından değerlendirilmesi: Çankırı Örneği. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 21(1),s. 81-96.
- Lachowycz, K., Jones, A. P. (2013). Towards a better understanding of the relationship between greenspace and health: Development of a theoretical framework. *Landscape and Urban Planning*, 118, 62–69. doi: 10.1016/j.landurbplan.2012.10.012
- Nasution, A. D., & Zahrah, W. (2012). Public open space privatization and quality of life, case study Merdeka Square Medan. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 36, 466-475.
- Neufert, E. (1978). *Yapı Tasarımı Temel Bilgileri*, 30. Baskı, Güven Yayınlar.
- Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği, (MPYY), (2014). Resmi Gazete (29030 Md5.9), (Erişim Tarihi 15.02.2021).
- Önder, S. (1997). Konya Kenti Açık ve Yeşil Alan Sisteminin Saptanması Üzerinde Bir Araştırma, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Doktora Tezi. Ankara.
- Önder, S., & Polat, A.T. (2012). Kentsel açık-yeşil alanların kent yaşamındaki yeri ve önemi. *Kentsel Peyzaj Alanlarının Oluşumu ve Bakım Esasları Semineri*, 19, 73-96. Konya.
- Özbilen, A. (1991). Kent içi açık alanlar ve dağılımı, tarihi eserler ve gelişen yeni yapılaşma. K.T.Ü. Orman Fakültesi, Genel Yayın No:155,F.Y.N: 17, Trabzon.
- Özer, S., Aklıbaşında, M. & Zengin, M. (2010). Erzurum Kenti Örneğinde Kullanılan Kuşatma Elemanlarının Kent İmajı Üzerindeki Etkileri. *Tekirdağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 7(2), s. 123-130.
- Pamay, B. (1978). Kentsel peyzaj planlaması. İstanbul Üniversitesi, Orman Fakültesi Yayın No: 2486, İstanbul. Pekin, U., Timur, B., 2008. Kentsel dış mekanlar ve donatı elemanları- Eskişehir kenti örneği. 21. Uluslararası Yapı ve Yaşam Kongresi, Bursa, pp 80-85.
- Perçin M. H., (2012) Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Peyzaj Konstrüksiyonu 2 Ders Notları.
- Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği, (PAİY), (2017, 3 Temmuz). Resmi Gazete 3 Temmuz 2017 tarih ve 30113 sayılı Madde 4.vvvv) fırcası 28 Şubat 2019 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/07/20170703-8.htm> adresinden erişilmiştir.
- Şerefhanoglu, M. (1991). "Kentsel Tasarımda Aydınlatmanın Rolü", 1.Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, (23-24 Mayıs 1991), Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul, 131-140.
- Taylor, L. & Hochuli D.F. (2017). Defining greenspace: Multiple uses across multiple disciplines. *Landscape and Urban Planning*, (158), 25-38.
- Tanrıverdi, F. (1987). Peyzaj mimarlığı bahçe sanatının temel ilkeleri ve uygulama metotları. Atatürk Üniversitesi, Bahçe Bitkileri Bölümü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Ders Kitabı, No: 49, Erzurum.
- Tian, Y., Jim, C.Y. & Wang, H. (2014). Assessing the landscape and ecological quality of urban green spaces in a compact city, *Landscape and Urban Planning*, 121 pp. 97-108.
- TSE, (2012). "TS 12576 Şehirçi Yollar- Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları", Ankara

- Uzun, G. (2002). Peyzaj Konstrüksiyonu II, Ç. Ü. Zir. Fak. Genel Yayın No: 137, Ders Kitapları Yayın No: A-42, Adana, 296 s.
- Veitch, J., Ball, K., Crawford, D., Abbott, G. R., & Salmon, J. (2012). Park improvements and park activity: a natural experiment. *American journal of preventive medicine*, 42(6), 616-619.
- Wang, D., Brown, G., & Liu, Y. (2015). The physical and non-physical factors that influence perceived access to urban parks. *Landscape and urban planning*, 133, 53-66.
- Wolf, K.L. (2003). Ergonomics of the City: Green Infrastructure and Social Benefits. In: C. Kolin (ed.), *Engineering Green: Proceedings of the National Urban Forest Conference*. Washington D.C.: American Forests. pp. 141-143.
- Yazici, K., & Temizel, S. (2020). Kentsel peyzaj tasarımlarında aydınlatma donatı elemanlarının kullanımı; Yozgat Spor Vadisi Örneği. *ISPEC Journal of Agricultural Sciences*, 4(4), 952-971.
- Yuca, N. (2022). Kentsel Donatı Elemanlarının Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi: Sultanahmet Meydanı Örneği. *Kent Akademisi Dergisi*, 15 (4): 1975-1995.

EXTENDED ABSTRACT

There is a need for urban parks designed to increase the quality of life of people living in urban areas, and the furnishings give meaning and function to cities as indispensable components of these areas. In the design and implementation of the reinforcement elements for the newly established city parks, within the scope of functionality and aesthetics, first of all, the ecological conditions of the city, the identity of the city, the location of the park to be established, the usage needs and demands of the citizens, various technical and physical properties of the reinforcement elements to be proposed, and the usage potential analysis should be made.

In this direction, 15 Temmuz Şehitler Park was chosen as the study area, which was established in a central place in the city of Van, on a large area, has a rich visual landscape due to its location by the lake and attracts great attention by the public. Within the scope of the study, the reinforcement elements of the 15 Temmuz Şehitler Park in Van province were examined in terms of landscape design criteria, and it was aimed to determine their positive and negative aspects and to offer solutions according to the emerging problems. In this context, in the first stage, on-site observations were made by visiting the study area, photographs of the reinforcement elements were taken and measurements were made in order to reveal whether they comply with the standards. In the second stage, the study area was examined with the land observation chart prepared within the scope of the landscape architecture criteria (aesthetics, functionality, material structure used, urban identity and harmony with its environment). According to the findings of the study, it was revealed that the reinforcement elements in the park were generally more suitable in terms of functionality but weaker in terms of aesthetics. It is seen that the design of children's playgrounds is more successful than others in terms of both aesthetics and functionality. In terms of landscape architecture, it has been determined that three groups of these elements, especially sitting units, foams, plastic objects and sculptures, have very weak visuals in terms of aesthetics, while lighting elements have more aesthetically compatible visuals. However, although care was taken to be aesthetic in the construction and design of the flooring, it turned out that it was not successful in terms of functionality. Bridges, on the other hand, are seen as unsuccessful in terms of both aesthetics and functionality. In general, in the improvement of these elements, taking into account the ecological conditions of the region, the identity of the city and the location of the area on the coast should be acted upon.

In line with the results obtained from the study, the extent to which the reinforcement elements comply with the landscape architecture criteria was interpreted and suggestions were made for the parks to be built in the cities in line with the evaluations. It was thought that these suggestions could set an example for other similar parks. It is thought that the data obtained from this study can contribute to researchers who want to create urban parks as quality open public spaces.